

EKONOMIKA ZDRAVÍ: ZTRÁTY Z NEMOCÍ

Podle strategického rámce Zdraví 2030 se zdravotní stav populace promítá nejen do systému a nákladů zdravotnictví, ale má také vliv na zaměstnanost nebo sociální systém státu, tudíž ovlivňuje ekonomiku celé České republiky (1). Celkové národohospodářské ztráty z nemocí můžeme vyčíslit pomocí součtu přímých a nepřímých ztrát.

Přímé ztráty

Přímé ztráty tvoří náklady na zdravotní péči a prevenci. Souhrnné výsledky zdravotnických účtů ČR publikuje Český statistický úřad. V roce 2020 bylo podle ČSÚ 70 % veškeré zdravotní péče v Česku financováno veřejnými zdravotními pojišťovnami. Zbylé finance na zdravotní péči pochází z veřejných rozpočtů, soukromých

zdrojů (např. neziskové organizace či závodní preventivní péče) nebo z přímých výdajů příjemců zdravotní péče. Z veřejných zdrojů (tzn. platby veřejných zdravotních pojišťoven a veřejné rozpočty) činily v roce 2020 přímé výdaje na zdravotní péči celkem 461,3 mld. Kč (2).

Nepřímé ztráty

Oproti tomu nepřímé ztráty se skládají ze ztrát daných poklesem produktivity způsobeným absencí v práci nebo prezentismem. Prezentismus chápeme jako „přítomnost v zaměstnání navzdory špatnému zdraví nebo nemoci, v důsledku kterých dochází k poklesu pracovní schopnosti“ (3). Rovněž sem patří i náklady spojené s invaliditou nebo pracovní kompenzace a nemocenské dávky.

Pokračování na str. 37

Pokračování ze str. 9

EKONOMIKA ZDRAVÍ: ZTRÁTY Z NEMOCÍ

Ke stanovení nepřímých ztrát je možné využít ukazatel DALY (Disability-adjusted life years), kdy se 1 DALY = 1 ztracenému roku zdravého života. Podle WHO tento ukazatel vyjadřuje celkovou zátěž společnosti způsobenou nemocí. Tato zátěž je odvozena od počtu let narušených nemocí a od let ztracených předčasným úmrtím (4). Finanční hodnotu jednoho ztraceného roku zdravého života lze orientačně odvodit od podílu jednoho člověka na HDP. Ve vyspělých zemích, jako je Česká republika, je cena DALY 1,46 násobkem HDP na obyvatele (5).

Přínos primární prevence a podpory zdraví

Ve strategickém rámci Zdraví 2030 je uvedeno, že velký podíl na nemocnosti populace má špatný životní styl a vliv rizikových faktorů. Míra úmrtí na preventabilní onemocnění je v České republice vyšší (285 úmrtí na 100 000 obyvatel) než je průměr zemí v Evropské unii (216 úmrtí na 100 000 obyvatel). Primární prevencí a podporou zdraví můžeme přispět ke zlepšení zdravotního stavu populace, z čehož plyne řada společenských přínosů, včetně ekonomických úspor (1).

LITERATURA

1. Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Zdraví 2030. Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice

do roku 2030 [online]. Praha: MZd; 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://zdravi2030.mzcr.cz/>.

2. Český statistický úřad. Výsledky zdravotnických účtů ČR - 2017–2020 [online]. Praha: ČSÚ; 2022 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vysledky-zdravotnickych-uctu-cr-2017-2020>.
3. Štěpánek M. Dopad absence a prezentismu na produktivitu práce v České republice. Čas Výzk Apl Prof Bezpeč [online]. 2021 [cit. 2023-04-06];14(2): Dostupné z: <https://www.bozpinfo.cz/josra/dopad-absence-prezentismu-na-produktivitu-prace-v-ceske-republice>.
4. World Health Organization. Disability-adjusted life years (DALYs) [Internet]. Geneva: WHO; 2022 [cited 2023 Apr 6]. Available from: <https://www.who.int/data/gho/indicator-metadata-registry/imr-details/158>.
5. Daroudi R, Akbari Sari A, Nahvijou A, Faramarzi A. Cost per DALY averted in low, middle- and high-income countries: evidence from the global burden of disease study to estimate the cost-effectiveness thresholds. Cost Eff Resour Alloc. 2021 Feb 4;19(1):7. doi: 10.1186/s12962-021-00260-0.

*Mgr. Klára Kučerová
Státní zdravotní ústav
Centrum podpory veřejného zdraví*